

Voorstel voor	Commissie waterketen	
Vergaderdatum	6 februari 2019	
Onderwerp	Aanleg en financiering zonnevelden	
Agendapunt	2	
Kenmerk	B2019/2603	
Portefeuillehouder	Wim Stegeman / Jan van Hoek	
Opsteller/indiener	Rijk van Beek r.van.beek@vechtstromen.nl 088-2203704	Dick Kuiper
Vertrouwelijkheid	Nee	

Routing	Besluit
Commissie waterketen 6 februari 2019	Adviserend.
Besluit algemeen bestuur 27 februari 2019	Besluitvormend.

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. op de terreinen van tien zuiveringslocaties in ons gebied een zonneveld te realiseren;
2. in te stemmen met het overschrijden van het vastgestelde investeringskader voor 2019 met maximaal M€ 10 om daarmee de zonnevelden te realiseren;
3. en als gevolg daarvan ook in te stemmen met een (aanvullende) stijging van de schuldpositie in 2019 met maximaal M€ 10;
4. in afwijking van het vastgestelde waterschapsbeleid vaste activa in te stemmen met de voorgestelde afschrijvingstermijn van vijftien in plaats van tien jaren voor de zonnevelden;
5. pas over te gaan tot realisatie op een zuiveringslocatie op voorwaarde dat er voor die locatie een subsidiebeschikking is ontvangen en voor die locatie een positieve business case is ontstaan en de locatie obstakelvrij is inclusief leveringsmogelijkheden aan het openbaar net.

II. Inleiding / kader

Het beleid van Vechtstromen is gestoeld op landelijke ontwikkelingen, waarbij energie efficiëntie als thema steeds belangrijker is geworden. Daarnaast ondervinden waterschappen de effecten van klimaatverandering aan den lijve en willen we als overheidsorganisatie ook graag het goede voorbeeld geven om de CO₂-uitstoot terug te dringen. De laatste jaren hebben de waterschappen dan ook verschillende (energie) convenanten/akkoorden afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt, waaronder:

- de Meerjarenafspraak energie efficiëntie 2011-2020 (2008), waarin is afgesproken dat in 2020 minimaal 30% energie efficiëntie is gerealiseerd ten opzichte van referentiejaar 2005;
- het Klimaatakkoord Unie van Waterschappen - Rijksoverheid (2011), waarin onder andere is vastgelegd dat de waterschappen in 2020 voor minimaal 40% op duurzame wijze in de eigen energiebehoefte willen voorzien;
- het Energieakkoord voor duurzame groei (SER-akkoord) in 2013 (40 organisaties waaronder de UvW), waarin afspraken zijn gemaakt over verduurzaming van onze samenleving en economie;
- de Green deal duurzame energie Unie van Waterschappen – Rijksoverheid (2016), waarin is afgesproken dat waterschappen nog meer inzetten op duurzame energieopwekking en er naar streven om binnen afzienbare tijd energieneutraal te worden.

In het bestuursakkoord spreekt het algemeen bestuur van Vechtstromen uit een duurzame, innovatieve en lerende organisatie te willen zijn, die samen met partners en belanghebbenden de ambitie bepaalt. In de Visie op Duurzaamheid, die op 7 oktober 2015 door het algemeen bestuur van Vechtstromen is vastgesteld, is de ambitie om een duurzame organisatie te willen zijn door vertaald naar concrete thema's, waaronder energiebesparing en duurzame energiewinning.

Ter uitvoering van het bestuursakkoord en de visie duurzaamheid zijn op 28 maart 2017 en 20 februari 2018 themabijeenkomsten met het dagelijks bestuur gehouden. Daarin is de nu uitgewerkte koers voor het ontwikkelen van zonnepaneelvelden onderschreven. Ook in de commissie waterketen is tijdens een themabijeenkomst op 19 april 2017 de uitgestippelde koers bevestigd.

In de vergadering van het dagelijks bestuur van 3 april 2018 is de rapportage "Haalbaarheid zonne-energie op rwzi's Vechtstromen" behandeld. De uitkomsten lieten, met behulp van subsidie, een business case per rwzi zien die tussen de 3% en 5% financieel rendement zou opleveren. Mede naar aanleiding van een eerdere themabijeenkomst duurzame energie heeft het dagelijks bestuur besloten de verdere voorbereiding ter hand te nemen en nader te onderzoeken of boven het vastgestelde investeringskader in zonnevelden geïnvesteerd kan worden.

In het afgelopen half jaar zijn, in overleg met de beheerders van de zuiveringsterreinen legplannen opgesteld, omgevingsvergunningen aangevraagd bij het bevoegd gezag en is in oktober 2018 Subsidie Duurzame Energie (SDE) aangevraagd voor zeven van de tien locaties. De overige locaties volgen in de loop van 2019. Op dit moment is het wachten op de beoordeling van de subsidie aanvragen, deze worden in de loop van dit jaar verwacht. Er zal nu begonnen worden om de aanbestedingsdocumenten op te stellen om na subsidiebeschikking snel over te kunnen gaan tot een aanbesteding. Voorwaarde van de subsidie is namelijk dat de aanleg van het zonneveld binnen 1,5 jaar gereed is.

Met dit bestuursvoorstel wordt gevraagd de benodigde investeringsruimte mogelijk te maken bovenop het huidige kader. Verder wordt gevraagd de realisatie van de zonnevelden per locatie te mogen starten wanneer subsidie voor die locatie verleend is en er daarmee sprake is van een positieve business case voor die locatie.

III. Beoogd effect

Met het ontwikkelen van zonnevelden op rwzi's wordt de bestuurlijke doelstelling om in 2020 40% van de eigen energiebehoefte zelf duurzaam op te wekken voldoende gerealiseerd. Daarnaast wordt invulling gegeven aan de in 2017 met de provincie Overijssel afgesloten Samenwerkingsovereenkomst Waterschapsenergie Overijssel. Hierin is vastgelegd dat Vechtstromen actief ruimte beschikbaar stelt voor de realisatie van zonprojecten, om zo een bijdrage aan de provinciale energiedoelen te leveren (20% nieuwe energie in 2023). Als laatste draagt Vechtstromen met de realisatie van zonnevelden op rwzi's bij aan de landelijke versnelling van de energietransitie.

IV. Argumenten

1.1 Realisatie van zonnevelden sluit aan op eerdere bestuursbesluiten

In april 2018 heeft het dagelijks bestuur op basis van het haalbaarheidsonderzoek 'Zonne-energie op rwzi's Vechtstromen' besloten de voorbereiding van de aanleg van zonnevelden te starten. Hiervoor is, binnen het investeringskader, een voorbereidingsbudget verstrekt. Het besluit om, onder voorwaarde van subsidieverlening, over te gaan met de daadwerkelijke realisatie is een logisch vervolg hierop.

1.2 De business cases pakken positief uit

Per zuiveringslocatie is een business case opgesteld waarin op basis van de ruimte op de locatie en met behulp van externe expertise een inschatting is gemaakt van de jaarlijks te produceren energie, de benodigde investering, de onderhoudskosten en de subsidie. De business cases zijn berekend over een periode van vijftien jaar en er is uitgegaan van een conservatieve rekenrente van 2% (huidige marktrente circa 1,5%). Uitgangspunt is dat over de looptijd de kosten van afschrijving, rente en onderhoud gecompenseerd worden door de opbrengst uit energieproductie en subsidie. Dit is voor alle 10 locaties het geval met rendementen tussen 3% en 5%. Overigens wordt met een afschrijvingstermijn van vijftien jaar afgeweken van het vastgestelde beleid vaste activa en eerder aangelegde zonnepaneelvelden. Het hanteren van een langere afschrijvingstermijn is aanvaardbaar gezien de technische ontwikkelingen, levensduur en ervaringen met zonnepanelen.

1.3 De zonnevelden zijn noodzakelijk voor het behalen van de duurzaamheidsdoelstelling

Door de realisatie van zonnevelden op tien zuiveringslocaties zal naar verwachting het percentage duurzaam opgewekte energie van het waterschap met 5% stijgen van 37% naar 42%. Hiermee wordt de bestuurlijke doelstelling van 40% in 2020 gehaald.

1.4 De inspanning om zonnevelden te realiseren is afgesproken met de provincie Overijssel

In september 2017 is de Bestuursovereenkomst Waterschapsenergie Overijssel afgesloten. Hierin heeft waterschap Vechtstromen onder andere toegezegd 7,2 ha op haar locaties beschikbaar te stellen voor de realisatie van zonprojecten. De realisatie van negen van de tien zonnevelden (één locatie ligt in Drenthe) is een invulling van deze afspraak.

1.5 Investeren in zonne-energie draagt bij aan versnelling van de energietransitie

Met de investering in zonne-energie draagt Vechtstromen bij aan de versnelling van de energietransitie en geeft hiermee het goede voorbeeld. Naast realisatie van de eigen bestuurlijke doelen, draagt de ontwikkeling van zonnevelden ook bij aan de versnelling van de energietransitie zoals deze door de gezamenlijke overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) wordt nagestreefd. Vechtstromen levert dus tevens een bijdrage aan doelrealisatie van partners en geeft daarmee als duurzame organisatie het goede voorbeeld.

2.1 De benodigde investering is niet binnen het bestaande kader op te vangen

De in de Programmabegroting 2019-2022 geprogrammeerde middelen zijn allen noodzakelijk voor de bestaande opgaven die het waterschap heeft. Herprioritering is daarmee geen optie en is er geen ruimte om financiële middelen vrij te maken voor de realisatie van zonnevelden.

2.2 Het algemeen bestuur kan in bijzondere situaties het investeringskader verhogen

Om goed te kunnen sturen is het gewenst de investering voor zonnevelden te volgen volgens de bestaande systematiek. Dat kan worden bereikt door (incidenteel) boven het investeringskader te investeren. Het algemeen bestuur kan hiertoe besluiten wanneer er hiervoor gerede aanleiding is en de betreffende investering een significant positief rendement of verlaging van de exploitatiekosten laat zien. Op basis van het vooronderzoek wordt de benodigde investering voor de 10 locaties ingeschat op M€ 8 tot M€ 8,5. Er is echter nog niet aanbesteed waardoor de definitieve kosten hoger kunnen uitvallen. De exacte kosten zijn verder afhankelijk van het type zonnepanelen dat wordt ingezet en het opgesteld vermogen per locatie. Voorzichtigheidshalve stellen wij voor tot een maximum van M€ 10 boven het investeringskader te mogen investeren. Hierdoor wordt een eventueel additioneel benodigd besluit van het algemeen bestuur voorkomen in het geval de aanbesteding leidt tot een hogere investering.

3.1 Subsidie is essentieel voor een positieve business case

Voor de realisatie van de zonnevelden is/wordt subsidie aangevraagd. Mocht deze niet verleend worden voor een locatie, is er voor die locatie geen positieve business case meer. Realisatie van het zonneveld zal dan op basis van dit bestuursbesluit niet plaatsvinden.

V. Risico's en kanttekeningen

1.1 Uitgangspunten business cases kunnen wijzigen

De businesscases zijn berekend op basis van diverse uitgangspunten zoals de benodigde investering, het op te wekken vermogen van de zonnepanelen en de marktrente. Aanpassing van deze uitgangspunten of technologische (door)ontwikkelingen op het gebied van zonne-energie zouden kunnen leiden tot een business case die niet meer positief is. Als dit het geval is zal niet worden overgegaan tot realisatie en zal deze situatie bestuurlijk worden voorgelegd. De uitgangspunten zijn overigens conservatief ingeschat. Zo wordt bijvoorbeeld in de aanvraag voor subsidie rekening gehouden met een rentepercentage van 2% terwijl de huidige marktrente (1,5%) lager ligt.

1.2 Door zonnevelden is er minder ruimte op rwzi's voor eventuele uitbreiding

Op rwzi's die in aanmerking komen voor zonnepanelen is voldoende ruimte op of om het zuiveringsterrein beschikbaar. Zonnepanelen hebben een levensduur van zo'n 25 jaar, wat betekent dat de ruimte dus voor lange tijd wordt geclaimd. Dit kan op gespannen voet staan met eventuele toekomstige uitbreiding van de rwzi's, bijvoorbeeld met een nazuiveringsstap. Hier is in het haalbaarheidsonderzoek rekening mee gehouden, door een deel van de nu beschikbare ruimte voor eventuele toekomstige nazuiveringstechnieken te reserveren.

1.3 Kan de elektriciteit geleverd worden aan het net?

Een groot deel van de opgewekte energie is voor eigen verbruik op de zuivering. Een ander deel zal geleverd worden aan het net. Tennet heeft recent aangegeven dat in het landelijk gebied het elektriciteitsnet vol zit. Hiervoor is ook in de media aandacht geweest. Hierbij geldt wel dat rwzi's al wel een grootverbruikersaansluiting hebben en dat de infrastructuur al voorhanden is.

3.1 Investeren boven het vastgestelde investeringskader leidt tot een hogere schuldpositie

In het kader van duurzaam financieel beleid wordt gestreefd naar stabilisatie of, zo mogelijk, daling van de schuldpositie. Met dit voorstel schuift dit doel naar achteren in de tijd. De mate waarin is van vele andere besluiten over het investeringsvolume afhankelijk.

4.1 Afwijken van activabeleid

Met het investeren in de zonnevelden tegen een afschrijvingstermijn van vijftien jaren wordt afgeweken van het vastgestelde waterschapsbeleid vaste activa. Technologische ontwikkelingen op het gebied van zonne-energie zouden kunnen leiden tot een kortere economische levensduur dan vijftien jaren.

5.1 Mogelijke consequenties voor subsidie Waterschapsenergie Overijssel

Naast de SDE aanvraag is van de provincie Overijssel via de Bestuursovereenkomst Waterschapsenergie Overijssel een subsidie ter grootte van maximaal M€ 1,9 verkregen voor de Energiefabriek. Hierbij heeft het waterschap zich als neveninspanning verplicht haar locaties ter beschikking te stellen voor zonprojecten, van in totaal 7,2 ha groot. Deze projecten moeten vóór 31 december 2023 gerealiseerd worden. Deze subsidie is opgenomen binnen het huidige investeringskader. Het geheel of gedeeltelijk niet realiseren van de opgave van 7,2 ha betekent naar alle waarschijnlijkheid dat deze inkomsten gedeeltelijk niet worden gerealiseerd.

VI. Financiën

De verwachte investering voor de realisatie van de zonnevelden bedraagt op dit moment M€ 8 tot M€ 8,5. Deze investering is niet opgenomen in de Programmabegroting 2019-2022 en is niet op te vangen binnen het bestuurlijk investeringskader. Vanwege de subsidie die naar verwachting wordt toegekend én het uiteindelijk verwachte exploitatievoordeel, in combinatie met een additionele buffer voor marktomstandigheden, wordt voorgesteld om tot een maximum van M€ 10 boven het bestuurlijk investeringskader te mogen investeren. De investering in zonnepanelen verdienen zich bij de gekozen uitgangspunten en een rente van 1,5 % in gemiddeld elf jaar terug.

Na positieve besluitvorming op dit bestuursvoorstel zal vanaf het tweede kwartaal van dit jaar via het dagelijks bestuur gevraagd worden om krediet te verlenen om de werkzaamheden uit te voeren. Kredietverlening op deze wijze stelt het dagelijks bestuur in staat de voortgang van het project te kunnen volgen en te kunnen controleren of aan de voorwaarden (positieve business case) is voldaan voor elke afzonderlijke locatie.

VII. Communicatie

Voor negen van de tien locaties is er door het bevoegd gezag inmiddels een omgevingsvergunning verleend waarop inspraak van omwonenden mogelijk was. Voor de tiende locatie (rwzi Den Ham) betreft het een aanpassing van het bestemmingsplan die meer tijd zal kosten. Zodra dit bestuursvoorstel is goedgekeurd én er positief antwoord is op de subsidieaanvraag zullen de betreffende gemeenten en omwonenden van de 10 rwzi's verder worden geïnformeerd.

Kernboodschap

Waterschap Vechtstromen heeft zichzelf ten doel gesteld om in 2020 40% van het eigen energieverbruik duurzaam op te wekken. Met diverse initiatieven zoals de Energiefabriek wordt hier invullingen aan gegeven. Het dagelijks bestuur heeft ook de intentie om op tien waterschapslocaties zonnevelden te realiseren. Uit een recente haalbaarheidsstudie is gebleken dat het zowel technisch als economisch interessant is om de energievoorziening van een tiental waterzuiveringen met behulp van zonnepanelen te verduurzamen. Hiermee wordt niet alleen invulling gegeven aan de eigen duurzaamheidsdoelstelling, maar hierdoor draagt Vechtstromen ook bij aan de versnelling van de energietransitie.

VIII. Uitvoering

Voor zeven van de tien locaties is in oktober 2018 een subsidieaanvraag ingediend. Het betreft de rwzi's Coevorden, Dedemsvaart, Haaksbergen, Oldenzaal, Rijssen, Vriezenveen en Vroomshoop. Naar verwachting zullen in de loop van dit jaar de eerste beoordelingen hiervan ontvangen worden. Tegelijkertijd zal voor de overige locaties (rwzi's Almelo-Sumpel, Almelo-Vissedijk en indien mogelijk Den Ham) in maart een subsidieaanvraag gedaan worden waarvan uitsluitend vanaf de zomer van 2019 volgt. Wanneer er voor de eerste locaties voldaan is aan de voorwaarde van een positieve business case, door beschikking van subsidie, zullen de werkzaamheden aanbesteed worden. De aanleg van het zonneveld dient dan uiterlijk binnen 1,5 jaar gereed te zijn. Dit wordt op dit moment haalbaar geacht. Alvorens gunning van de realisatie plaatsvindt, zal per locatie aan het dagelijks bestuur gevraagd worden te mogen starten en zal gevraagd worden om hiervoor het benodigde krediet te verlenen.

IX. Bijlage(n)

1. Besluit.

Besluit Aanleg en financiering zonnevelden

Kenmerk: B2019/@@

Het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 6 februari 2019

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet;

BESLUIT

1. op de terreinen van tien0 zuiveringslocaties in ons gebied een zonneveld te realiseren;
2. in te stemmen met het overschrijden van het vastgestelde investeringskader voor 2019 met maximaal M€ 10 om daarmee de zonnevelden te realiseren;
3. en als gevolg daarvan ook in te stemmen met een (aanvullende) stijging van de schuldpositie in 2019 met maximaal M€ 10;
4. in afwijking van het vastgestelde waterschapsbeleid vaste activa in te stemmen met de voorgestelde afschrijvingstermijn van vijftien in plaats van tien jaren voor de zonnevelden;
5. pas over te gaan tot realisatie op een zuiveringslocatie op voorwaarde dat er voor die locatie een subsidiebeschikking is ontvangen en voor die locatie een positieve business case is ontstaan en de locatie obstakelvrij is inclusief leveringsmogelijkheden aan het openbaar net.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 27 februari 2019.

Het algemeen bestuur,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf

drs. R.I. Andringa, secretaris